

Idéprogram Plattformen Civila Sverige mot människohandel

Plattformen Civila Sverige mot människohandel samlar organisationer och aktörer som verkar inom ramen för civilsamhället och möter och/eller arbetar för att hjälpa utsatta för människohandel och människohandelsliknande exploatering utifrån de mänskliga rättigheterna.

Syfte

Plattformen ska verka för att utsatta för alla former av människohandel och människohandelsliknande exploatering och prostitution ska få tillgång till sina mänskliga rättigheter och att människohandel ska motarbetas och förebyggas. Plattformen ska även verka för implementering av aktuella internationella överenskommelser, konventions- och människorättsverktyg, utifrån principen om de utsattas bästa samt arbeta med fokus på att samordna och kvalitetssäkra insatser som leder till en förbättrad och stärkt situation för de utsatta och deras familjer samt de som riskerar att bli utsatta, detta på såväl individuellt som strukturellt plan.

Värdegrund

Plattformens värdegrund är utgångspunkten för hela föreningens verksamhet. Vi erkänner människans unika och lika värde oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion- eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder. Vi erkänner de mänskliga rättigheterna såsom uttryckt i internationella, regionala och nationella juridiska instrument och arbetar för säkerställandet och åtnjutandet av dessa i den praktiska verklighet vi finns. Vi söker att i all vår verksamhet och genom dem med vilka vi samarbetar, motverka alla former av diskriminering och kränkningar av de mänskliga rättigheterna i Sverige och utomlands. Vi erkänner att människohandel i alla dess former är en djup kränkning av de basala mänskliga rättigheterna och en förvrängning av människovärdet. Vi ser människohandel som ett allvarligt brott som måste bekämpas av samhällets alla instanser. Plattformen strävar efter att tillgången till stöd och skydd ska vara likvärdigt över hela landet, för alla människohandelsoffer.

Fullständiga medlemmar i Plattformen Civila Sverige mot människohandel förväntas stå bakom idéprogrammet i sin helhet.

Utgångspunkter

Vi utgår från [Palermoprotokollets](#) definition av människohandel som fastställer att människohandel är en handelsåtgärd som vidtas genom otillbörligt medel i syfte att utnyttja den brottsutsatta. Med otillbörligt medel menas till exempel olaga tvång, vilseledande eller utnyttjande av en persons utsatta situation. Om brottsoffret är under 18 år krävs inget otillbörligt medel utan innebär automatiskt människohandel vid olaga tvång, vilseledande eller utnyttjande.

Vi arbetar mot alla former av människohandel och människohandelsliknande exploatering, såsom människohandel för sexuella ändamål, kommersiell sexuell exploatering/prostitution och arbetskraftsexploatering.

PLATTFORMEN CIVILA SVERIGE MOT MÄNNISKOHANDEL.

Vi står bakom den [svenska sexköpslagen](#) och ser därmed utsatthet i prostitution som en brottsutsatthet. I och med detta använder vi ett tydligt språkbruk som visar att ansvaret för brottet ligger hos förövaren och att den brottsutsatta har rätt till skydd och stöd. Vi motsätter oss ett språkbruk som indikerar att utsatthet i prostitution skulle vara en jämlik situation där en vara köps och säljs. Vi motsätter oss också terminologi som förminskar allvaret i detta brott. Sexuella handlingar kräver samtycke och samtycke kan inte köpas varefter marknadsmässiga begrepp bidrar till att förminska brottet, såsom: *Sex mot ersättning, Köpa och sälja sexuella tjänster och Köpare och säljare*

Vi lyfter särskilt frågan om multipel exploatering, som innebär samtidig utsatthet för flera former av människohandel, och arbetar för en kunskapshöjning om multipel utsatthet samt om samverkan mellan olika instanser för att samordna insatser för olika former av utsatthet till en sammanhållen insats av stöd och skydd utifrån individens behov.

Plattformen övervakar implementeringen av internationella direktiv och rapporter till [GRETA](#) (the Group of Experts on Action against Trafficking in Human Beings) och [TIP](#) (Trafficking in Persons Report) och medverkar i olika former av undersökningar, enkäter och forskningsarbeten för att bidra till att genomlysas och förstärkas arbetet mot människohandel och stärkas medvetenheten och kunskapen om vår målgrupp och civilsamhällets arbete. Det är en viktig uppgift för Plattformen att rusta framtidens socionomer, jurister och andra yrkesverksamma som kommer att möta utsatta för människohandel i sin yrkesutövning.

Vi ser människohandel som ett allvarligt brott som måste bekämpas av samhällets alla instanser. Därför samverkar vi med myndigheter, nätverk och andra idéburna aktörer, för att främja utsattas bästa och deras rättigheter i samhället. Vi ser samarbete som ett avgörande arbetssätt för att uppnå hållbar och långsiktig förändring. Vi ser det som vårt ansvar att lyfta fram och beakta våra medlemmars perspektiv och erfarenheter i allt vårt samverkansarbete.

Plattformen önskar sätta fokus på förekomsten av människohandel, inklusive arbetsexploatering, samt belysa hur Sveriges uppfyller sina konventionsåtaganden vad gäller förebyggande arbete (**prevent**), stöd och skydd och skydd för utsatta (**protect**), samt rättsväsendets ansvar (**prosecute**).

Varje människa är unik

Vi tror på upprättandet av individen, på denna/dennes villkor med respekt för denna/dennes rätt att välja sin egen framtid.

Vi anser att alla behov är relevanta. Därför arbetar vi utifrån ett holistiskt perspektiv sett till: fysiska, emotionella, psykiska, andliga, ekonomiska, juridiska och sociala behov utifrån den enskildes förutsättningar.

Vi tror att individer som utsatts för människohandel, trots sin utsatthet är unika människor med mål, drömmar och ambitioner, som har en möjlighet att utöva kontroll över sitt eget liv och som med rätt stöd och hjälp kan finna överlevnadskraft, styrka och kreativitet kring sina egna livsfrågor.

Vi ser samtidigt att vissa grupper är särskilt utsatta för människohandel. Människohandel för sexuella ändamål ser vi, liksom all prostitution, som en del av mäns våld mot kvinnor. Vi ser även att irreguljära immigranter utgör en särskilt utsatt grupp för alla typer av människohandel. Andra särskilt utsatta grupper är barn, transpersoner och människor med aktivt missbruk, vars rättigheter behöver värnas på ett konkret sätt.

Därför verkar vi för:

- Att i allt vårt arbete utgå från ett rättighetsperspektiv
- Att i allt vårt arbete se till individens styrkor men samtidigt särskilda utsatthet
- Att i allt vårt arbete kräva att staten ska ta fullt ansvar för att upprätthålla varje individs enskilda rättigheter

FÖREBYGGANDE ARBETE – PREVENT

Förebyggande åtgärder

Vi verkar för förebyggande åtgärder för att motverka efterfrågan på människohandel i olika former. Vi ser vikten av förebyggande åtgärder på både primär, sekundär och tertiär nivå. Vårt fokus inom förebyggande arbete riktas främst på attitydförändring och ansvarsutkrävande.

Förebyggande insatser behöver stärkas och samordnas och måste precis som akuta stödåtgärder resurssättas, utvärderas och följas upp.

Därför verkar vi för:

- En nationell informations- och påverkanskampanj med syfte att minska efterfrågan
- Straffrättsliga och beteendeförändrande åtgärder mot förövare
- En stark allmän opinion för den svenska sexköpslagen
- Kunskapshöjande insatser i skol- och ungdomsverksamheter med syfte att stärka sexuell integritet och sexuella rättigheter samt motverka patriarkala och exploaterande strukturer
- En oberoende nationell rapportör i Sverige
- Samordning hos en nationell myndighet som ansvarar för sammanhållet arbete mot alla former av människohandel och exploatering

STÖD OCH SKYDD – PROTECT

Rätt till stöd och skydd

Vi verkar för att utsatta för alla former av människohandelsliknande exploatering ska få tillgång till sina ovillkorliga juridiska rättigheter i egenskap av brottsoffer.

Vi utgår i detta ifrån den rätt till skydd och stöd som Sverige i enlighet med [Europarådets konvention om bekämpande av människohandel](#) har förbundit sig att säkerställa för varje utsatt individ oavsett övriga omständigheter. Dessa rättigheter inkluderar lämplig och säker bostad, materiellt understöd, nödvändig sjukvård, psykologiskt stöd, juridisk rådgivning och information samt översättning och tolkning.

Vi anser att detta skydd och stöd behöver erbjudas under en tillräckligt lång tidsperiod för att möjliggöra för individen att kunna lämna exploateringen.

Vi verkar i första hand för att dessa rättigheter ska tillförsäkras utsatta genom samhällets offentliga stöd- och skyddssystem och i andra hand genom att det [Nationella stödprogrammet \(NSP\)](#) inom Plattformen Civila Sverige mot människohandel fungerar som ett alternativt säkerställande av rättigheterna för individer som det offentliga inte når.

Vi anser att utsattas tillgång till sina grundläggande rättigheter är det viktigaste elementet för att skapa möjlighet för deras deltagande i en rättsprocess, med upprättelse och potentiella fällande domar som resultat.

Därför verkar vi för:

- Utökad möjlighet för utsattas ovillkorliga rätt till reflektionsperiod om minst 180 dagar
- Utökad möjlighet och förmåga för socialnämnden att ansöka om reflektionsperiod
- En långsiktig och hållbar finansiering av det Nationella stödprogrammet (NSP) med målet att nå full statlig finansiering av civilsamhällets insatser gällande stöd till potentiellt utsatta i minst 180 dagar
- Långsiktigt stöd efter de 180 dagarna för att kunna lämna exploatering (sk. "exit-program")

RÄTTSVÄSENDETS ANSVAR – PROSECUTE

Tydligt brottsofferperspektiv

Vi utgår alltid ifrån den utsattas perspektiv och verkar för att dennes intressen och rättigheter ska tillvaratas och stå i centrum såväl inom det offentliga verksamhet som i vårt egna arbete. Detta gäller genom hela händelsekedjan från initial identifiering till avslutad stöd- samt eventuell brottmålsprocess.

Vi lyfter behovet av och verkar för ett utökat brottsofferperspektiv inom samhällets alla instanser såsom rättsväsende, socialtjänst, övriga myndigheter och politiska beslutsfattare.

När utsatta skyndsamt erbjuds rättigheter och skydd ges förutsättningar för bättre förundersökningar, åtal, domar, och möjlighet att söka asyl. Det leder i sin tur till det vi eftersträvar, nämligen att förövare döms på ett sätt som både förhindrar att de begår fortsatta brott och att straffskalorna står i paritet till brottets allvarsgrad.

Därför verkar vi för:

- Ett tydligare brottsofferperspektiv i det myndighetsgemensamma arbetet mot arbetsexploatering / arbetslivskriminalitet
- Att utsatthet för alla former av människohandel och exploatering alltid ses som en utsatthet för våld
- Att personer som utsätts i prostitution får målsägandestatus och lägsta straffet för sexköp höjs till fängelse
- Att en regionkoordinator, socialtjänst eller annan stödjande organisation alltid finns på plats eller i nära anslutning till myndighetsgemensamma insatser och tillslag där utsatta för människohandel och människoexploatering kan påträffas
-
- Att en regionkoordinator, socialtjänst eller annan stödjande organisation finns med i planeringen av myndighetsgemensamma insatser och tillslag så att utsattas rättigheter kan identifieras och tillvaratas på ett tidigt stadium

PLATTFORMEN CIVILA SVERIGE MOT MÄNNISKOHANDEL.

- Att såväl polis som gränspolis i alla lägen utgår ifrån att den som potentiellt är utsatt för exploatering alltid är ett brottsoffer
- Omedelbar tillgång till kvalificerade målsägarbiträden och offentliga biträden för offer för människohandel
- Att barn till offer för människohandel ska erhålla brottsofferstatus
- Utökat mandat för instanser först på plats, vid en misstänkt människohandelssituation, sk "first responders", att genast vidta relevanta åtgärder baserat på misstanke om människohandel.

Ansvarsutkrävande

Vi ser människohandel som ett allvarligt brott som måste bekämpas av samhällets alla instanser. Vi kräver att alla samhällets instanser, såsom myndigheter på lokal, regional och nationell nivå, tar ansvar för att bekämpa och förebygga människohandel samt för att stärka individens rättigheter att inte utsättas för brott.

Insatser och åtgärder som riktas till förövare måste vara säkra för den brottsutsatta och alltid kompletteras med insatser för den brottsutsatta, såsom stöd och skydd

Rättsväsendet måste i högre grad utkräva ansvar av den som bryter mot lagstiftning gällande människohandel och exploatering i olika former. Fler förövare måste lagföras.

Därför verkar vi för:

- En omfattande nationell kartläggning av förekomsten av människohandel och människohandelsliknande exploatering i Sverige
- En nationell kunskapshöjning av offentliga aktörer i kontakt med brottsoffer och förövare, såsom rättsväsende, hälso- och sjukvård samt socialtjänst.
- En starkare möjlighet att döma förövare för människohandel och människoexploatering genom en uppdaterad lagstiftning som har utgångspunkt i moderna exploateringsformer
- Möjlighet till ansvarsutkrävande av plattformar som möjliggör exploatering, såsom s.k. "Digitala bordeller"